

УДК 336.7

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-02)

Блащук-Дев'яткіна Н. З., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1860-3929

e-mail: nataliya.blashchuk-devyatkina@lnu.edu.ua

Сем'яник В. О., здобувач вищої освіти, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID ID: 0009-0009-9968-8506

e-mail: viktorii.semianyk@lnu.edu.ua

Вплив монетарної політики НБУ на рівень інфляції та економічне зростання

Анотація. У статті досліджується вплив монетарної політики Національного банку України на рівень інфляції та економічне зростання протягом 2020–2025 років. Визначено вплив монетарної політики НБУ на різні аспекти економіки. Виокремлено основні інструменти монетарної політики НБУ. Проаналізовано динаміку облікової ставки та інфляції протягом останніх п'яти років та встановлено взаємозв'язок між ними. Досліджено динаміку офіційного валютного курсу долара США. Розглянуто тенденції змін валових та чистих міжнародних резервів. Досліджено зміни в динаміці реального та номінального ВВП. Проаналізовано обсяг грошової маси в Україні протягом 2020-2025 років. Розглянуто проблеми та виклики монетарної політики НБУ в сучасних умовах, а також методи їх вирішення для забезпечення макроекономічної стабільності.

Ключові слова: монетарна політика; інфляція; економічне зростання; облікова ставка; валютний курс; міжнародні резерви; валовий внутрішній продукт; грошова маса.

Blashchuk-Devyatkina Nataliia, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Semianyk Viktoriia, Bachelor student, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Impact of NBU Monetary Policy on Inflation Level and Economic Growth

Abstract. Introduction. The monetary policy of the National Bank of Ukraine (NBU) plays a crucial role in ensuring macroeconomic stability, regulating the level of inflation, and stimulating economic growth. In light of ongoing crises, particularly the ongoing impact of the pandemic, war and economic shocks, it is important to analyse the effectiveness of the NBU's monetary instruments in order to develop optimal economic development strategies.

Purpose. This article aims to analyse the impact of the National Bank of Ukraine's monetary policy on inflation and economic growth between 2020 and 2025, evaluate the effectiveness of its instruments and identify areas for improvement to ensure macroeconomic stability.

Results. This research is relevant due to the need to adapt NBU's monetary policy to economic instability, global crises, and the consequences of military actions, which affect inflation levels, exchange rate dynamics, and the overall macroeconomic situation in the country.

The article analyzes changes in the NBU's key interest rate, money supply dynamics (M3 aggregate), exchange rate fluctuations and international reserves, as well as their interaction with inflation and GDP.

The study employs economic and statistical analysis, comparative analysis, economic modelling and a systematic approach to assess the impact of monetary policy on macroeconomic indicators.

It examines the dynamics of key macroeconomic indicators, including:

The NBU's key interest rate (its changes from 2020 to 2025), which directly influences lending activity and money valuation.

Inflation levels, analyzing consumer price changes and their correlation with money supply and the key interest rate.

The money supply (M3 aggregate) is assessed to determine how liquidity fluctuations affect inflationary processes and economic growth.

The Ukrainian hryvnia exchange rate against the US dollar was analysed to identify its relationship with inflation, international reserves and NBU interventions.

Ukraine's international reserves, analyzing how currency interventions and external financial support impact the stability of the hryvnia and price levels.

Real and nominal GDP are evaluated to assess economic growth and the effect of monetary policy changes on business activity.

¹Стаття надійшла до редакції: 1.04.2025

Received: 1 April 2025

The results indicate that the tight monetary policy of 2022, which involved raising the key interest rate to 25%, effectively curbed inflation, albeit at the cost of reduced bank lending and slower economic growth. Between 2023 and 2024, easing monetary policy (by lowering the key rate to 13–14%) stimulated economic activity, but also reignited inflationary pressures. A strong correlation was identified between the key interest rate, the money supply and inflation. The rapid increase in the money supply in 2023–2024, in the absence of adequate monetary control, led to rising prices. Analysis of international reserves showed that their decline in 2022 (to \$22.8 billion) weakened the hryvnia, whereas growth in reserves in 2023–2024 helped stabilise the exchange rate.

Conclusions. *The findings highlight the need to balance inflation control and economic growth support to ensure macroeconomic stability. Effective exchange rate regulation, improved forecasting models and greater flexibility in monetary policy are essential for optimising the NBU's monetary strategy.*

Future research prospects include developing optimal mechanisms for coordinating monetary and fiscal policies, improving exchange rate stabilization strategies, and analyzing the impact of international financial flows on Ukraine's macroeconomic stability.

Keywords: *monetary policy; inflation; economic growth; discount rate; exchange rate; international reserves; gross domestic product; money supply.*

JEL Classification: E31; E50; E52; E58.

Постановка проблеми. Монетарна політика відіграє ключову роль у регулюванні макроекономічної стабільності, зокрема через контроль рівня інфляції, валютного курсу, процентних ставок та обсягу грошової маси. В умовах глобальних криз, пандемії COVID-19, війни та структурних дисбалансів в економіці України НБУ вимушений адаптувати свої монетарні інструменти для досягнення цілей фінансової стабільності. Незважаючи на жорсткі заходи у 2022–2023 роках, рівень інфляції та економічного зростання залишається нестійким. Це потребує подальшого дослідження ефективності монетарної політики НБУ, її впливу на ключові макроекономічні показники та визначення оптимальних напрямів удосконалення політики для забезпечення сталого економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми впливу монетарної політики на макроекономічні показники є предметом численних наукових досліджень. Зокрема, Н. Блащук-Дев'яткіна, В. Фелісеєв [1] виділяють основні інструменти грошово-кредитної політики, які використовує Національний банк України. М. Ладуба [2] розглядає базові принципи монетарного регулювання, пояснюючи механізми впливу центрального банку на рівень цін та інфляційні очікування. І. О. Севідова, А. С. Дядін, О. В. Сусіденко [3] аналізують особливості монетарної політики України в умовах воєнного стану,

наголошуючи на необхідності балансу між стабілізаційними заходами та підтримкою економічного зростання. У статтях Ю. О. Гаркуші [10] та І. П. Соколовської [12] детально розглядається ефективність використання інструментів монетарної політики у періоди економічних криз та війни, зокрема політика інфляційного таргетування та валютне регулювання. Крім того, В. В. Коваленко, І. П. Ситник та С. А. Шелудько [13] досліджують взаємозв'язок між монетарною та фіскальною політиками, підкреслюючи необхідність їх координації задля економічної стабільності.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз впливу монетарної політики Національного банку України на рівень інфляції та економічне зростання в період 2020-2025 років, дослідження ефективності основних інструментів монетарного регулювання, а також виявлення проблем та визначення можливих напрямів удосконалення грошово-кредитної політики в сучасних умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Монетарна політика є одним із головних механізмів макроекономічного регулювання, який використовують центральні банки для забезпечення цінової стабільності, стимулювання економічного зростання та контролю рівня інфляції (табл. 1).

Таблиця 1 Вплив монетарної політики НБУ на різні аспекти економіки

Напрямок	Характеристика впливу монетарної політики НБУ
Інфляція	Однією з основних цілей монетарної політики є контроль за інфляцією. Центральний банк може регулювати рівень інфляції шляхом зміни облікової ставки та інших інструментів. Підвищення облікової ставки може стримувати інфляцію, роблячи кредити дорожчими та знижуючи витрати споживачів. З іншого боку, зниження ставки може стимулювати економічне зростання, але також збільшує ризик інфляції.
Процентні ставки	Монетарна політика безпосередньо впливає на відсоткові ставки в економіці. Рівень облікової ставки, встановлений центральним банком, визначає вартість позикових коштів для банків та підприємств. Високі відсоткові ставки можуть стримувати інвестиції та споживання, тоді як їхнє зниження може стимулювати економічну активність.
Грошова маса	Монетарна політика контролює грошову масу економіки. Центральний банк може впливати на кількість грошей в обігу через операції на відкритому ринку та резервні вимоги для комерційних банків. Збільшення грошової маси може сприяти зростанню економіки, але й підвищує ризик інфляції.
Економічне зростання	Монетарна політика безпосередньо впливає на економічне зростання. Шляхом регулювання доступності кредитування та грошової маси центральний банк може стимулювати чи уповільнювати економічну активність. Ефективне використання монетарної політики може сприяти сталому та врівноваженому зростанню.
Зайнятість	Рівень зайнятості також залежить від монетарної політики. Зниження відсоткових ставок та стимулювання економічної активності може сприяти створенню нових робочих місць та зниженню безробіття.
Валютний курс	Монетарна політика може впливати на валютний курс країни. Зміни відсоткових ставок та обсягу грошової маси можуть впливати на вартість національної валюти щодо інших валют. Це важливо для зовнішньої торгівлі та конкурентоспроможності економіки.
Фінансові ринки	Монетарна політика також впливає на фінансові ринки. Зміни облікової ставки та ліквідності можуть вплинути на курси акцій, облігацій та інші фінансові інструменти.

Джерело: складено авторами за даними [1]

Основними інструментами монетарної політики є регулювання резервних норм та валютна політика облікова ставка, операції на відкритому ринку, (рис.1).

Рисунок 1 - Інструменти монетарної політики НБУ

Джерело: складено авторами за даними [1, 2, 3]

Облікова ставка є ключовим інструментом монетарної політики, що безпосередньо впливає на рівень інфляції, кредитну активність та економічне зростання. Проаналізуємо її зміни протягом 2020–2025 років (табл. 2).

Таблиця 2 Динаміка облікової ставки НБУ протягом 2020-2025 рр., %

Період	% річних	Період	% річних	Період	% річних
з 31.01.2020	11	з 10.09.2021	8,5	з 15.12.2023	15
з 13.03.2020	10	з 10.12.2021	9	з 15.03.2024	14,5
з 24.04.2020	8	з 21.01.2022	10	з 26.04.2024	13,5
з 12.06.2020	6	з 03.06.2022	25	з 14.06.2024	13
з 05.03.2021	6,5	з 28.07.2023	22	з 13.12.2024	13,5
з 16.04.2021	7,5	з 15.09.2023	20	з 24.01.2025	14,5
з 23.07.2021	8	з 27.10.2023	16	з 07.03.2025	15,5

Джерело: складено авторами за даними [4]

На початку 2020 року ставка була відносно високою (11%), однак через пандемію COVID-19 її поступово знижували для стимулювання економіки. Мінімальний рівень було досягнуто у червні 2020 року (6 відсотків). Починаючи з 2021 року, ставка почала поступово зростати через відновлення економіки та зростаючий інфляційний тиск.

З початку повномасштабного вторгнення в Україну НБУ зафіксував ставку на рівні 10%, однак уже в червні 2022 року її було різко підвищено до 25%, що мало жорсткий антиінфляційний ефект, стримуючи зростання цін, але водночас призвело до скорочення кредитування та уповільнення економічного розвитку. Такі заходи були необхідними для стабілізації фінансової системи в умовах кризи.

У 2023 році, після стабілізації ситуації, ставка поступово знижувалася: у липні – 22%, у жовтні – 16 відсотків. На початку 2024 року ставка продовжувала знижуватися: у березні – 14,5%, у квітні – 13,5%, у червні – 13 відсотків. Наприкінці 2024 року ставка стабілізувалася на рівні 13,5–14,5 відсотків. У 2025 році

спостерігається тенденція до поступового підвищення (до 15,5% у березні).

Монетарна політика НБУ в аналізованому періоді зазнала значних змін, від м'якої (2020–2021 рр.) до жорсткої (2022–2023 рр.) та повернення до помірної у 2024–2025 роках. Висока ставка у 2022 році допомогла стримати інфляцію, проте обмежила економічне зростання. Зниження ставки у 2023–2025 рр. сприяло відновленню кредитування та економічної активності.

Облікова ставка є одним із ключових інструментів монетарної політики НБУ, що визначає вартість кредитів та депозитів, а отже, впливає на доступність фінансових ресурсів для бізнесу та населення. Зміна облікової ставки прямо впливає на рівень інфляції: підвищення ставки стримує зростання цін, роблячи кредити дорожчими та скорочуючи грошову масу, тоді як зниження ставки сприяє збільшенню споживчого попиту та активізації економічної діяльності, що може посилювати інфляційний тиск. Розглянемо динаміку рівня інфляції та середньорічної облікової ставки НБУ (рис. 2).

Рисунок 2 - Динаміка рівня інфляції та середньорічної облікової ставки НБУ, 2020-2024 рр.

Джерело: складено авторами за даними [4, 5]

У 2020 році інфляція була на низькому рівні (5%), що пояснюється м'якою монетарною політикою НБУ в умовах пандемії COVID-19.

У 2021 році спостерігалось її зростання до 10%, що було наслідком відновлення економіки, підвищення споживчого попиту та впливу зовнішніх факторів (зростання цін на енергоносії). Облікова ставка

залишалася відносно низькою (7,68%), що не давало достатнього ефекту для стримування інфляції.

У 2022 році інфляція різко зросла до 26,6% через наслідки війни, порушення ланцюгів постачання та значний бюджетний дефіцит. Для боротьби з цим НБУ суттєво підвищив облікову ставку до 22,5%, що мало стримуючий ефект на споживчий попит та кредитну активність.

У 2023 році попри жорстку монетарну політику, інфляція знизилася до 5,1 відсотків. Це свідчить про ефективність заходів НБУ, які обмежили зростання цін шляхом стримування грошової маси.

У 2024 році облікову ставку поступово знижено до 13,6%, що сприяло активізації економіки. Однак інфляція зростає до 12%, що свідчить про відновлення інфляційного тиску через зростання споживчого попиту та відновлення економічної активності.

Жорстка монетарна політика НБУ (високі ставки) ефективно стримувала інфляцію у 2022–2023 рр., проте це відбувалося за рахунок скорочення доступу до кредитів та уповільнення економічного зростання. Пом'якшення монетарної політики у 2024 році призвело до поживлення економіки, але також спричинило зростання інфляції.

Оптимальна монетарна політика повинна балансувати між підтримкою економічного зростання та контролем над інфляцією. НБУ має коригувати свою стратегію з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх викликів, щоб уникнути повторного зростання цін при збереженні стійкої економічної динаміки.

Рівень інфляції та облікова ставка тісно пов'язані з динамікою валютного курсу. Висока інфляція знецінює купівельну спроможність національної валюти, що призводить до підвищеного попиту на іноземну валюту та тиску на гривню. У відповідь НБУ може підвищувати облікову ставку, щоб зміцнити гривню, зробивши її привабливішою для інвесторів. Водночас різкі коливання валютного курсу можуть посилювати інфляцію, оскільки імпортовані товари та енергоресурси стають дорожчими. Саме тому монетарна політика НБУ спрямована на збереження стабільності валютного ринку як одного з основних факторів макроекономічної рівноваги.

Динаміка валютного курсу є важливим орієнтиром для центрального банку при ухваленні рішень щодо монетарної політики, оскільки вона відображає зміни в економічній ситуації країни та впливає на досягнення цілей щодо контролю інфляції, рівня зайнятості та економічного зростання. Розглянемо динаміку валютного курсу гривні до долара США (рис. 3).

Рисунок 3 - Динаміка офіційного валютного курсу долара США

Джерело: складено авторами за даними [6]

У 2020 році гривня залишалася відносно стабільною (23,68–28,43 грн/USD). Ця стабільність була зумовлена м'якою монетарною політикою НБУ та низькими інфляційними ризиками.

Невелика девальвація у 2021 році до 28,43 грн/USD була наслідком глобальної економічної нестабільності після пандемії COVID-19.

Початок повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році спричинив різке ослаблення гривні. У липні 2022 року курс зріс до 36,569 грн/USD, а НБУ запровадив фіксацію курсу для запобігання паніці та стабілізації фінансової системи.

Основні причини різкої девальвації: зростання валютних ризиків; зниження експорту; збільшення військових витрат і відтік капіталу.

Протягом 2022–2023 років курс залишався на рівні 36,569 грн/USD, що допомогло стабілізувати економіку та зменшити валютні ризики. Це сприяло контролю над інфляцією, адже різкі стрибки курсу могли б викликати подальше зростання цін на імпортовані товари.

З початку 2024 року курс гривні почав знову девальвувати: у липні – 41,029 грн/USD, у січні 2025 – 41,824 грн/USD. Це пов'язано з поступовим переходом НБУ до гнучкішого валютного регулювання та можливими економічними ризиками, такими як відновлення інфляційного тиску та бюджетний дефіцит.

Підвищення курсу долара безпосередньо впливає на зростання вартості імпортованих товарів (енергоносії, техніка, медикаменти). Це сприяє загальному зростанню рівня інфляції, що підтверджується у 2022 році (інфляція – 26,6%) та 2024 році (інфляція – 12 відсотків).

Монетарна політика НБУ має дотримуватися балансу між контролем інфляції та підтримкою економічного зростання, враховуючи ризики валютних коливань.

Забезпечення стабільного валютного курсу неможливе без достатнього рівня міжнародних резервів. НБУ використовує валютні резерви для проведення інтервенцій на ринку, спрямованих на

коригування курсових коливань та утримання стабільності гривні. Під час кризових періодів, таких як війна або економічні потрясіння, міжнародні резерви стають ключовим інструментом підтримки фінансової

системи, оскільки дозволяють центральному банку згладжувати панічні настрої та забезпечувати стабільність платежів. Розглянемо динаміку обсягу міжнародних резервів (рис. 4).

Рисунок 4 - Динаміка офіційного валютного курсу долара США

Джерело: складено авторами за даними [7]

Валові міжнародні резерви НБУ у 2020–2021 рр. коливалися в межах 25–30 млрд доларів, що забезпечувало макрофінансову стабільність. Монетарна політика НБУ в цей період була спрямована на помірне регулювання валютного ринку, що підтримувало стабільний рівень інфляції (5% у 2020 році та 10% у 2021 році).

Війна спричинила значний відтік капіталу, зменшення експорту та різке зростання попиту на валюту. У липні 2022 року резерви досягли критично низького рівня 22,8 млрд доларів (проти 30,9 млрд доларів на початку року). Виснаження резервів у цей період стало наслідком втручання НБУ у валютний ринок для підтримки фіксованого курсу та покриття нагальних економічних потреб. Це призвело до сплеску інфляції (26,6% у 2022 році), оскільки девальвація гривні та проблеми з імпортом вплинули на зростання цін.

Починаючи з 2023 року, міжнародні резерви почали відновлюватися завдяки координованій міжнародній фінансовій підтримці. У липні 2023 року обсяг резервів зріс до 39 млрд доларів, що сприяло

стабілізації валютного курсу (36,5 грн/USD) та зниженню інфляції (5,1% у 2023 році).

До початку 2024 року резерви досягли 40,5 млрд доларів, що зміцнило довіру до гривні та покращило платіжний баланс. У квітні 2024 року резерви досягли піку в 43,8 млрд доларів, однак у липні скоротилися до 37,9 млрд доларів, що може свідчити про валютні інтервенції НБУ для підтримки стабільності гривні. Водночас спостерігається зростання інфляції до 12% у 2024 році, що може бути наслідком девальвації національної валюти (курс гривні зріс до 41 грн/USD) та високого бюджетного дефіциту.

На початку 2025 року резерви знову зросли до 43,8 млрд доларів, що дозволяє зберігати макроекономічну стабільність, але ризики залишаються через нерегулярність міжнародної допомоги та проблеми в експортній сфері.

Монетарна політика Національного банку України є ключовим механізмом впливу на рівень інфляції, кредитну активність, валютний курс і, відповідно, на темпи економічного зростання, вимірювані через валовий внутрішній продукт (ВВП) (рис. 5).

Рисунок 5 - Динаміка ВВП у 2020-2024 рр., млрд грн

Джерело: складено авторами за даними [8]

Аналіз динаміки номінального та реального ВВП України за 2020–2024 роки свідчить про прямий взаємозв'язок між заходами НБУ, рівнем інфляції та макроекономічними показниками.

У 2020 році економіка зазнала спаду внаслідок пандемії COVID-19, що призвело до скорочення реального ВВП. Для стимулювання економічної активності Національний банк проводив м'яку монетарну політику, підтримуючи низьку облікову ставку. Це сприяло зростанню економіки у 2021 році, однак водночас спровокувало зростання інфляції.

У 2022 році війна стала основним дестабілізуючим фактором. Обвал ВВП, висока інфляція та валютні ризики змусили НБУ перейти до жорсткої монетарної політики. Значне підвищення облікової ставки до 25% було необхідним для стримування інфляційного сплеску, хоча це також призвело до обмеження кредитування та зниження ділової активності.

Починаючи з 2023 року, економіка почала відновлюватися, що відобразилося у значному зростанні реального ВВП. Збереження жорсткої монетарної політики протягом цього періоду допомогло стабілізувати фінансову систему та знизити рівень інфляції до 5,1 відсотків. У 2024 році облікову ставку поступово знижували, що сприяло подальшому економічному зростанню, однак викликало ризик

повторного підвищення інфляції, яка зростає до 12 відсотків.

Оскільки рівень інфляції та економічне зростання значною мірою залежать від монетарної політики НБУ, важливим фактором, що визначає ефективність цих заходів, є обсяг грошової маси в обігу. Грошова маса безпосередньо впливає на купівельну спроможність населення, кредитну активність та стабільність цін. Контроль над обсягом грошової маси є одним із ключових інструментів регулювання інфляційних процесів і підтримки економічного зростання.

Зміни в динаміці ВВП та рівня цін нерозривно пов'язані з тим, як змінюється загальна кількість грошей в економіці. Тому розглянемо детальніше, як змінювався рівень грошової маси в Україні за останні роки та який вплив це мало на економічні процеси (рис. 6).

Грошовий агрегат М3 показує стійку тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. У 2020 році обсяг агрегату М3 збільшився на 25,2%, що було зумовлено м'якою монетарною політикою НБУ для підтримки економіки після пандемії COVID-19. У 2021 році темпи зростання М3 були помірними (+11,9%), що відповідало економічному відновленню та інфляції 10 відсотків. У 2022 році М3 зріс до 250162,4 млн грн, що означає зростання на 21,8 відсотків.

Рисунок 6 - Динаміка ВВП у 2020-2024 рр., млрд грн

Джерело: складено авторами за даними [9]

Основними причинами цього були: підвищена емісія грошей для фінансування державних витрат у

воєнний час; висока інфляція (26,6%), що знецінювала купівельну спроможність грошей та жорстка

монетарна політика (облікова ставка піднята до 25%) обмежила зростання МЗ, не допустивши гіперінфляції.

У 2023 році обсяг МЗ виріс на 23%, досягнувши 3077185,2 млн гривень. Це було наслідком відновлення економічної активності (реальний ВВП зріс на 5,3%) та зниження інфляції до 5,1 відсотків. НБУ зберігав високу облікову ставку (22,5%), що допомогло уникнути надмірного зростання інфляції.

Обсяг МЗ у 2024 році продовжив зростання (+13,4% у річному вимірі), що свідчить про активізацію грошового обігу. Облікову ставку знизили до 13,6%, що сприяло зростанню споживчого попиту та кредитування. Водночас інфляція підвищилася до 12%, що частково пояснюється збільшенням грошової маси.

На початку 2025 року МЗ зріс до 3,41 трлн грн, що свідчить про продовження активної грошово-кредитної політики.

Таким чином, динаміка грошової маси МЗ чітко корелює зі змінами в монетарній політиці НБУ та загальною економічною ситуацією в країні.

Аналіз свідчить, що підвищення облікової ставки у період високої інфляції дозволяє стабілізувати цінову ситуацію, проте може обмежити економічну

активність. Аналіз макроекономічних показників за останні роки підтверджує цей взаємозв'язок.

Досвід останніх років демонструє, що ефективна монетарна політика має балансувати між контролем інфляції та підтримкою економічного зростання. Надто жорстка політика може уповільнити розвиток економіки, а надто м'яка – призвести до перегріву та нового витка інфляції. Таким чином, для збереження макроекономічної стабільності необхідний комплексний підхід, який враховує як монетарні, так і структурні чинники розвитку економіки [10].

Національний банк України відповідно до Закону «Про Національний банк України» [11] зобов'язаний забезпечувати стабільність гривні, підтримувати фінансову стабільність країни та сприяти економічному зростанню. Проте, в умовах кризових явищ пріоритетним завданням стає стримування інфляції та стабілізація фінансової системи, що часом обмежує можливості стимулювання економічної активності.

Розглянемо проблеми та виклики монетарної політики НБУ в сучасних умовах, а також методи їх вирішення (табл. 3).

Таблиця 3 Проблеми монетарної політики НБУ та методи їх вирішення

Проблеми та виклики	Методи вирішення
Переважання пріоритету стабільності цін над економічним зростанням	Забезпечення балансу між контролем інфляції та стимулюванням економічного зростання через гнучке коригування монетарної політики.
Жорстка монетарна політика та її наслідки	Поступове пом'якшення грошово-кредитної політики із збереженням контролю за інфляційними ризиками.
Низький рівень банківського кредитування	Запровадження програм пільгового кредитування для бізнесу та населення, зниження облікової ставки відповідно до макроекономічних умов.
Труднощі прогнозування макроекономічних показників	Використання сучасних економічних моделей та аналітичних інструментів для більш точного прогнозування інфляції та ВВП.
Вплив зовнішніх факторів на інфляцію	Розширення валютних резервів для стабілізації гривні, диверсифікація джерел фінансування економіки.
Висока залежність від зовнішньої фінансової допомоги	Підвищення рівня внутрішніх інвестицій, розвиток внутрішнього ринку капіталу для зменшення залежності від зовнішніх запозичень.
Складні соціально-економічні умови (війна, економічні кризи)	Гнучке управління валютним курсом, збереження золотовалютних резервів, підтримка економічної активності через адаптивну монетарну політику.
Низька точність прогнозування інфляції	Поліпшення методів прогнозування, адаптація цільових рівнів інфляції до реальної економічної ситуації.

Джерело: складено авторами за даними [12, 13, 14]

Попри значні виклики, монетарна політика НБУ залишається ключовим фактором підтримки макроекономічної стабільності в країні. Для подальшого вдосконалення політики необхідно підвищити точність прогнозування, забезпечити гнучке регулювання кредитного ринку та стимулювати економічне зростання через адаптивні інструменти фінансової підтримки. Успішна реалізація цих заходів

дозволить зміцнити фінансову систему України та створити умови для сталого розвитку економіки в майбутньому.

Висновки. Протягом 2020–2025 років монетарна політика НБУ проходила через різні етапи – від м'якої політики після пандемії до жорстких заходів для стримування інфляції у 2022 році та поступового пом'якшення в 2023–2024 роках.

Монетарна політика НБУ відіграє ключову роль у регулюванні рівня інфляції та економічного зростання в Україні. Використання інструментів, таких як облікова ставка, валютне регулювання та контроль грошової маси, дозволяє ефективно реагувати на економічні виклики. Однак головним завданням залишається

баланс між забезпеченням фінансової стабільності та стимулюванням економіки, що ускладнюється зовнішніми та внутрішніми чинниками.

Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на вдосконалення механізмів монетарного регулювання відповідно до міжнародного досвіду.

Література:

1. Блащук-Дев'яткіна Н., Фелісеєв В. Вплив грошово-кредитної політики на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2020. № 5 (81). С. 153-158. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-33>
2. Ладуба М. Управління грошима: що таке монетарна політика та як вона впливає на рівень цін. *MC.today*. 2023. URL: <https://mc.today/uk/shho-take-monetarna-politika/>
3. Севідова І. О., Дядін А. С., Сусіденко О. В. Вплив монетарної політики на економічне зростання в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. *Journal of management, economics and technology*. 2024. № 2. С. 39-50. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/58948>
4. Облікова ставка Національного банку. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (дата звернення 22.03.2025 р).
5. Макроекономічні показники. *Національний Банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>
6. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. *Національний Банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart?cn%5B%5D=USD&startDate=31.01.2023&endDate=29.03.2025>
7. Динаміка міжнародних резервів. *Національний Банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/dynamics?startDate=01.01.2020&endDate=01.03.2025>
8. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2025. *Мінфін*. 2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
9. Економічні та фінансові показники України. *Державна служба статистики України*. 2025. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/imf/Pokaz.html>
10. Гаркуша Ю.О. Монетарна політика Національного Банку України у період дії воєнного стану. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. №3-4. С.316-317. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-41-47>
11. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV; станом на 22 березня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
12. Соколовська І.П. Ефективність інструментів монетарної політики в умовах воєнної економіки. *Ефективна економіка*. 2024. № 5. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.72>
13. Коваленко В. В., Ситник І. П., Шелудько С. А. Координація монетарної та фінансової політик у розвитку національної економіки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-08-03>
14. Петрик О. Політика Національного Банку України під час війни. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2022. № 4 (46). С.15-23. URL: <https://www.ser.net.ua/index.php/SER/article/download/474/469>

References:

1. Blashchuk-Deviatkina, N., Felisieiev, V. (2020). The impact of monetary policy on the banking system of Ukraine. *Young scientist*, 5(81), 153-158. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-33>
2. Laduba, M. (2023, October 10). Money management: what is monetary policy and how does it affect the price level. *MC.today*. <https://mc.today/uk/shho-take-monetarna-politika/>
3. Sievidova, I. Diadin, A. & Susidenko, O. (2024). The impact of monetary policy on economic growth in Ukraine under the legal regime of martial law. *Journal of management, economics and technology*, 2, 39-50. <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/58948>
4. National Bank of Ukraine (2025, march). O. *National Bank discount rate*. <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish>
5. National Bank of Ukraine. (2025, march). *Macroeconomic indicators*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>
6. National Bank of Ukraine. (2025, march). *Official exchange rate of the hryvnia against foreign currencies*. <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart?cn%5B%5D=USD&startDate=31.01.2023&endDate=29.03.2025>
7. National Bank of Ukraine. (2025, march). *Dynamics of international reserves*. <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/dynamics?startDate=01.01.2020&endDate=01.03.2025>
8. Minfin. (2025, march). *Gross domestic product (GDP) in Ukraine 2025*. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
9. State Statistics Service of Ukraine. (2025). *Economic and financial indicators of Ukraine*. <https://www.ukrstat.gov.ua/imf/Pokaz.html>
10. Harkusha, Yu. (2024). Monetary Policy of the National Bank of Ukraine during the Period of Martial Law. *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University*, 3-4, 316-317. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-41-47>

11. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), *On the National Bank of Ukraine*. № 679-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> [
 12. Sokolovska, I. (2024). The effectiveness of monetary policy instruments in a war economy. *Effective economy*, 5. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.72>
 13. Kovalenko, V., Sytnyk, I. & Sheludko, S. (2024) Coordination of monetary and fiscal policies in the development of the national economy. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*, 12. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-08-03>
 14. Petryk, O. (2022). Policy of the National Bank of Ukraine during the war. *Socio-economic relations in the digital society*, 4 (46), 15-23. <https://www.ser.net.ua/index.php/SER/article/download/474/469>
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License